

ARCHEOLOGISCHE KRONIEK

door

H. Suurmond-van Leeuwen

In 1986 zagen twee afleveringen van Bodemonderzoek in Leiden het licht, namelijk de jaarverslagen over 1984 (verlaat) en 1985. Van dit laatste wordt een groot deel ingenomen door de beschrijving van het onderzoek van het terrein aan de Haarlemmerstraat waar thans C&A gevestigd is. Voorts bevat het een uitgebreide rapportage van het onderzoek van de fundering van de Witte Poort en het Pelicaensbolwerk, terwijl een in 1984 gedane glasvondst in de Clarensteeg tegenover de Mirakelsteeg wordt beschreven en vanuit kunsthistorische zijde belicht.

Bodemonderzoek in Leiden

Het archeologisch bodemonderzoek in Leiden beperkt zich tot het doen van noodopgravingen, dus alleen daar waar alle bodemsporen vernietigd dreigen te worden. De financiële middelen van de gemeente worden namelijk allengs krapper. Bovendien is op vele plaatsen inmiddels nieuwe rioleering gelegd, zijn de **walmuren** vernieuwd, de bruggen gerestaureerd en de "open gaten" in de binnenstad langzamerhand aardig volgebouwd. Beide factoren zijn oorzaak van de afnemende omvang van het archeologisch bodemonderzoek.

Een grootschalige opgraving vond dit jaar niet plaats, wel werd in de stad op vele plaatsen aandacht besteed aan kleinere werken.

Hogewoerd

Het laatste grote traject van riolaanleg en -vernieuwing was de **Hogewoerd**. Vanwege de overlast voor de omliggende bedrijven werd het werk in een zo hoog mogelijk tempo uitgevoerd. De waarnemingen moesten daarom tot de riolsleuven worden beperkt; tijd om extra **graafwerkzaamheden** te verrichten was er niet.

Ter plaatse van de Kraaijerstraat kwamen, zoals te verwachten was, delen van de oude Hoogewoerdsepoort bloot. Onder het pand op de hoek van de Kraaijerstraat wz/Hogewoerd zz, (nr. 115) bleek de fundering van de zware ronde **15de-eeuwse** toren nog aanwezig te zijn. Ter hoogte van

afb. 7. Rijpaarden beeldje, 75de eeuw.

afb. 2. Kacheltegel, 76de eeuw.

de panden Hogewoerd 117 en 119 werden de resten van twee in elkaars verlengde liggende stenen boogbruggen aangetroffen terwijl voor het gebouw van de Societas Studiosorum Reformatorum (SSR), Hogewoerd nr. 108 noordzijde, iets verder naar het oosten delen van de 16de-eeuwse verdedigingswerken vóór de poort blootkwamen. De in de Breestraat reeds geconstateerde ophogingslaag bleek in de Hogewoerd tot aan de St. Jorissteeg door te lopen. De voorstad uit het begin van de 13de eeuw heeft zich dus tot daar uitgestrekt, hetgeen uit archiefbronnen reeds bekend was maar nu kon worden bevestigd.

Voormalig Politiebureau aan de Zonneveldstraat

Na de verhuizing van de Politie naar de Langegracht werden delen van de achterbouw van het oude Politiebureau aan de Zonneveldstraat gesloopt en kwam een binnenterrein vrij voor (woon)bebouwing.

In de bodem bleken zich zware funderingen van jongere datum te bevinden zodat een opgraving hier niet mogelijk was. Wel werd tijdens de werkzaamheden een aantal bodemvondsten verzameld. Vermeldenswaard hier-

van zijn: een pijparden beeldje, voorstellende een apostel (?) gezeten op een stoel met een opengevouwen boek in beide handen; het hoofd ontbreekt. De datering van het 22 cm. hoge beeldje kunnen we stellen in de 15de eeuw (afb. 1). Verder een kacheltegel van witbakkende klei voorzien van groen glazuur; de bovenste helft toont een patroon voorstellende twee narren. Het gaat hier om de 16de-eeuwse import uit het Rheingebied (afb. 2). Tenslotte een kommetje van rood aardewerk voorzien van loodglazuur op drie kleine standvinnen met schulpversiering rond de buik uit het eind van de 14de eeuw en een houten nap, vermoedelijk uit de 15de eeuw (afb. 3).

Oranjeboomstraat hoek Levendaal

Dit terrein, waar in de 14de eeuw de naam St. Jorissteeg zegt het nog de St. Jorisdoelen waren gelegen, werd na de sloop van enige pandjes geschikt gemaakt voor woningbouw. Bij de grondwerkzaamheden is geen enkele aanwijzing met betrekking tot de St. Jorisdoelen gevonden. Wel werd een aantal bodemvondsten aangetroffen: een vijftal steengoedkruikjes uit omstreeks 1500. Deze zgn. spin- of vetkruikjes hingen gevuld met vet aan het spinnewiel waarmee de spinsters steeds de te spinnen draden konden invetten (afb. 4). Voorts een houten paneel met uitgesneden versiering (afb. 5). Het betreft een deel van een deur van een geldkist. In de opening aan de linkerzijde was het slot aangebracht. Deze geldkisten worden in de 15de eeuw gedateerd.

afb. 3. Houten nap, 15de eeuw?

afb. 4. Spin- of vetkruikjes, ca. 1500.

*afb. 5. Houten paneel van een geldkist,
75de eeuw.*

Roomburgerpolder

Voor de derde maal in successie werd door het Instituut voor Prae- en Protohistorie van de Universiteit van Amsterdam een - uitgebreid - proefonderzoek verricht in de Roomburgerpolder, nu nabij de Besjeslaan, om na te gaan waar zich, buiten het beschermde terrein van het Castellum **Matilo** nog resten van een Romeinse nederzetting bevinden. Dit wordt gedaan opdat bij een eventuele bebouwing van de Roomburgerpolder precies bekend is waar voordien een "noodopgraving" moet worden verricht.

Zoals gebruikelijk zal in de reeks Bodemonderzoek in Leiden al het archeologisch bodemonderzoek dat in 1986 werd verricht uitgebreid worden beschreven.

Foto's W. **Benning**